

Obsah

Úvod	7
I. ÚVOD DO ŠTÚDIA STAROSLOVIENČINY	15
1.1. Starosloviенčina – vstupná brána do slavistiky.....	15
1.2. Starosloviенčina – symbol slovanskej vzájomnosti	17
1.3. Starosloviенčina a cirkevná slovančina.....	20
1.3.1. Redakcie cirkevnej slovančiny	26
1.4. Starosloviенčina a praslovančina	29
1.5. Hlaholika a cyrilika.....	32
1.6. Staroslovienske pamiatky hlaholské.....	34
1.7. Staroslovienske pamiatky cyrilské	38
1.8. Starosloviensky jazyk a jeho názvy v slavistike.....	42
1.8.1. Text č. 1. Posolstvo kniežaťa Rastislava byzantskému cisárovi Michalovi III. v normalizovanom znení	42
1.8.2. Vývin názorov zakladateľov slavistiky na pôvod starosloviенčiny	45
1.8.2.1. Otázka priority stsl. písma v diele J. Dobrovského a G. Dobnera	46
1.8.2.2. Študijné cesty J. Dobrovského do Švédska, Ruska, Benátok a Padovy	47
1.8.2.3. P. J. Šafárik o názoroch J. Dobrovského na pôvod starosloviенčiny	48
1.8.3. Prehľad názorov zakladateľov slavistiky na pôvod starosloviенčiny	49
1.8.4. Názvy starosloviенčiny v minulosti i súčasnosti	52
1.8.5. Terminologické rozlíšenie starosloviенčiny a cirkevnej slovančiny .	53
1.8.6. Edície staroslovienskych pamiatok v 19. stor. a ich prínos pre rozvoj slavistiky	55
1.8.6.1. Assemaniho kódex (Assemani Codex Glagoliticus) (1736).	56
1.8.6.2. A. Ch. Vostokov a jeho spis Рассуждение о славянском языке (1820)	57
1.8.6.3. B. Kopitar a edícia hlaholskej pamiatky Glagolita Clozov (1836)	58
1.8.6.4. P. J. Šafárik a Pražské zlomky hlaholské (Fragmenta Pragensia) (1856)	59

1.9. Pôvod staroslovienčiny	59
1.9.1. P. J. Šafárik a jeho názory na pôvod staroslovienčiny	60
1.9.2. Znaký staroslovienčiny v spise P. J. Šafárika Slovanický národopis (1842)	62
1.9.3. Teória o panónskom pôvode staroslovienčiny	64
1.9.4. V. Oblak a jeho spis Macedonische Studien (1896)	65
1.10. Cirkevná slovančina a jej lokálne redakcie	66
1.10.1. Téma číslo štyri Aktuálne problémy cirkevnoslovanského jazyka (prvá časť)	67
1.10.2. Druhá časť	67
1.10.3. Tretia časť	68
1.10.4. Štvrtá časť	68
1.10.5. Piata časť	68
1.10.6. Význam téz Pražského lingvistického krúžku pre paleoslavistiku	69
1.10.7. Nastolené problémy z pohľadu súčasnej jazykovedy	70
1.11. Základné znaky staroslovienčiny	72
1.11.1. Text č. 2 v nenormalizovanom znení	73
1.11.2. Text č. 2 v normalizovanom znení	74
1.11.3. Zásady úpravy nenormalizovaného znenia staroslovienských textov	75
1.11.4. Prehľad najdôležitejších znakov na zvukovej, morfolologickej a lexikálnej rovine staroslovienskeho jazyka	77
1.11.5. Text č. 2. (Ukážka z cirkevnoslovanského textu východoslovanskej redakcie)	87
1.12. Text č. 3. <i>Na počiatku bolo Slovo</i>	93
1.12.1. Rozbor staroslovienskeho textu	94
1.12.2. Text č. 3. <i>Na počiatku bolo Slovo</i>	96
1.12.3. Rozbor cirkevnoslovanského textu	97
1.13. Miesto staroslovienčiny a cirkevnej slovančiny v rodine slovanských jazykov	101
1.13.1. Metodický postup pri príprave edície hlaholských pamiatok ...	101
1.13.2. Metodický postup pri rozbere textu	103
1.13.3. Text č. 4. <i>Modlitba Pána</i> . Ukážka stsl. textu v nenormalizovanom znení	105

1.13.4. <i>Modlitba Pána</i> . Transliterácia textu z cyriliky do latinky	108
1.13.3.1. Odchýlky, chyby a nepresnosti v staroslovienských textoch	108
1.13.5. <i>Modlitba Pána</i> . Ukážka stsl. textu v normalizovanom znení	111
1.13.5.1. Zásady staroslovienskej výslovnosti.....	112
1.13.6. <i>Modlitba Pána</i> . Ukážka z csl. textu	113
1.13.7. <i>Modlitba Pána</i> . Preklad textu do slovenčiny	116
1.13.8. Rozbor (interpretácia) textu <i>Modlitba Pána</i>	116
2. VÝVIN RUSÍNSKEHO JAZYKA.....	125
2.1. Miesto rusínčiny v rodine slovanských jazykov.....	125
2.2. Delenie slovanských jazykov	131
2.2.1. Slovanské spisovné mikrojazyky	132
2.3. Indoeurópsky jazykový kmeň	135
2.4. Periodizácia dejín praslovančiny	139
2.5. Koniec psl. jednoty a začiatok samostatného vývinu slovanských jazykov (10.-11. stor.)	144
2.5.1. Zánik a vokalizácia jerov	145
2.5.2. Jerové striednice	149
2.5.2.1. Vymedzenie silnej a slabej pozície.....	151
2.5.3. Denazalizácia	153
2.5.4. Kontrakcia	157
2.6. Základné znaky spisovnej rusínčiny z diachrónneho hľadiska.....	163
2.6.1. Deklinačný systém substantív v spisovnej rusínčine v širšom slovanskom kontexte	185
3. DIALEKTOLÓGIA.....	194
3.1. Delenie (karpato)rusínskych nárečí	194
3.2. Osobitosti rusínskych nárečí západoslovanského pôvodu	205
3.2.1. Zmeny na zvukovej rovine	205
3.2.2. Zmeny na morfolologickej rovine	211
3.2.3. Zmeny na syntaktickej rovine.....	215
3.2.4. Zmeny na lexikálno-sémantickej rovine	215
3.3. Východoslovenské nárečia z aspektu rusínsko-slovenských jazykových kontaktov.....	219

3.3.1. Rusínsko-slovenské paralely na zvukovej a morfolologickej rovine ..	219
3.3.2. Rusínsko-slovenské paralely na lexikálno-sémantickej rovine	226
3.4. Moderná slovanská dialektológia a medzinárodné projekty	
dialektologických atlasov	231
3.4.1. Tézy Pražského lingvistického krúžku.....	231
3.4.2. Priekopníci metódy jazykového zemepisu.....	234
3.4.3. Projekt celoslovanského dialektologického diela Slovanský jazykový atlas	236
3.4.4. Projekt medzinárodného lingvogeografického diela Celokarpatský dialektologický atlas	238
3.4.5. Celokarpatský dialektologický atlas – lexikálno-sémantický typ atlasu	240
3.4.6. Dotazník CKDA	242
3.4.7. Úvodný zväzok CKDA.....	242
3.4.8. Medzinárodné redakčné kolégium CKDA	243
3.4.9. Sedem zväzkov Celokarpatského dialektologického atlasu	247
3.4.10. Štruktúra medzinárodného jazykového atlasu CKDA	250
3.4.11. Komisia pre jazykové kontakty pri Medzinárodnom komitáte slavistov	253
3.4.12. Sémantická štruktúra karpatizmu +grVda	254
3.5. Rusínske nárečia v jazykových atlasoch	258
3.5.1. Atlas slovenského jazyka	258
3.5.2. Атлас українських говорів Східної Словаччини	262
3.5.3. Лінгвістичний атлас українських говорів Східної Словаччини	266
3.5.4. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР (Лексика)	270
Zoznam značiek	273
Literatúra	275